

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry (ILYY)
Luontomuseo/Kirkkopuistonkatu 9,
74100 Iisalmi
iisalmi.luontomuseo@gmail.com
puh. 0405389194
Y-tunnus 0758532-0

Itä-Suomen aluehallintovirasto
Ympäristöluvut
PL 50, 50101 Mikkeli
kirjaamo.ita@avi.fi

Viite: Iso-Tulpon ja Tulponsuon turvetuotantoalueen ympäristölupahakemus sekä toiminnanaloittamislupa, Kiuruvesi, ISAVI/3833/2017

Muistutus Iso-Tulpon ja Tulponsuon turvetuotantohakemuksesta

VAATIMUKSET

Lupa tulee hylätä koska hakija on mahdollisesti syyllistynyt ympäristöririkokseen tai ympäristön turmelemiseen, joka kuormittaa Kalliojärven vedenlaatua pysyvästi. Suon YSL 13 § mukainen tila on vielä palautettavissa. AVI:n tulee liittää sen sisältöinen ennallistussuunnitelma hakijalta edellytettäviin lisäselvitysvaatimuksiin.

PERUSTELUT

Hakija on tehnyt ojitusilmoituksen ELY-keskukselle 16.2.2016. Siinä perustelut ojitukselle on "maidontuotannon laajentamisen tarvitsema lisäpelto". Teimme tarkastuskäynnin Tulponsoille 3.5.2018. Mitään jälkiä maatalouskäytöstä ei alueella ole. Ojitus on tiheää ja tehty lähinnä turvetuotantohankkeille eli 20 m välein. Maataloudessa sarkojen leveydet ovat suuremmat. Hakija toteaa että ojituksella ei ole haitallisia ympäristövaikutuksia.

Soiden kuivatusvedet valuvat kuitenkin Kalliojärveen ilman mitään puhdistusjärjestelmää. Ojissa ei ollut edes ojataskuja tai sitten ne olivat niin hyvin piilotettuja ettei niitä havaittu. Nyt keväällä 2018 useampi paikkakuntalainen on havainnut Kalliojärven jäällä, purkuojasuun lähellä, runsaasti ruskeaa humusta sekä kiintoainetta.



Kuva 1 ja 2. Liete sarkaojasta suoraan purkuojaan

Ojitus on lisännyt Kalliojärven kuormitusta rajusti. On ilmiselvää että hakija on aloittanut turvetuotannon käyttöönoton valmistelut ennen varsinaista ympäristöluvan hakemista.

Tarkoituksena ei ole ollut peltoalan lisäys. Hakija on varmasti ollut tietoinen siitä, että turvetuotanto on luvanvaraista toimintaa. Toiminnalla on pyritty varmistamaan ympäristöluvan saamisen Tulponsoiden turvetuotannolle tuhoamalla alueellisesti ainutlaatuisen suoympäristön, merkittävän riekkojen elinympäristökokonaisuuden.

Hakemuksessa ei ole edes mitään arviota siitä mitä haittoja ojitus on aikaansaanut järvessä. Ojituksen vesistökuormitus on laskettava kuntoonpanovaiheen kuormitukseksi. Muutoinkin luvut ovat alimitoitettuja.

Väitetyn pintavalutuskentän kuvaus on hyvin puutteellinen, mutta ilmakuvaan mukaan se on hyvin kuivahtanutta aluetta ja purkuoja on kaivettu keskelle johtamaan vesiä kohti Kalliojärveä. Hakemuksessa pitäisi olla arvio juuri kyseisen kentän toimivuudesta eikä vedota joihinkin keskiarvolukuihin.

Maakuntakaavassa ei ole hankealueelle turvetuotantovarausta. Sen sijaan lähialueilla on runsaasti tuotantovarauksia. Se, ettei varausta ole Tulponsoille, kertoo soiden tilasta. Se on ollut sellainen, ettei turpeenottovaraus ole ollut perusteltu. Maakuntakaavan tarkoitus on ohjata ennakoiden maankäyttöä eli ensisijaisesti pitäisi turpeenkaivuu sijoittaa maakuntakaavan osoittamille alueille. Tulponsuot olivat myös mukana kansallisessa soidensuojeluohjelmassa, jo tämä kertoo että

suoalue on ollut merkittävä kohde. Sittemmin vuonna 2015 ohjelma päätettiin keskeyttää.

Ympäristönsuojelulain 13 § Turvetuotannon sijoittaminen

Turvetuotannon sijoittamisesta ei saa aiheutua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Arvioitaessa luonnonarvon merkittävyyttä otetaan huomioon sijoituspaikalla esiintyvien suolajien ja -luontotyyppien uhanalaisuus sekä esiintymän merkittävyys ja laajuus sekä suon luonnontilaisuus. Luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa voidaan vastaavasti ottaa huomioon sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella sijaitseville luonnonarvoille (kuten lähteille).

Toiminta voidaan 1 momentin estämättä sijoittaa, jos sijoittaminen ei vaaranna 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvojen säilymistä kysymyksessä olevassa maan osassa tai 1 momentin soveltaminen estää yleisen edun kannalta tärkeän toiminnan toteutumisen eikä luvan myöntämiseen ole muutoin estettä.

Tätä pykälää ei sovelleta, jos 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvojen on otettu huomioon lainvoimaisessa maakuntakaavassa tai lainvoimaisessa, oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja toiminta sijoittuu mainitussa kaavassa sille varatulle alueelle.

Turvetuotanto voidaan 1 momentin estämättä sijoittaa suolle, jonka luonnontila on ojituksen vuoksi merkittävästi muuttunut. Arvioitaessa suon luonnontilan muutosta otetaan huomioon ojituksesta aiheutuneet muutokset suon vesitaloudessa ja kasvillisuudessa. Merkittävästä luonnontilan muutoksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Hakija on selvästi rikkonut ympäristönsuojelulain 13 §:ää kuivattamalla suon turvetuotantoa varten ilman lupaa. Suo on kuitenkin mahdollista palauttaa luonnontilankaltaiseen kuntoon mikäli hakija ei saa lupaa pysyä alkuperäisessä suunnitelmalaajuudessaan.

Haettu tuotantoala ei ole missään suhteessa Kalliojärven vedenlaatuluokkaan ja se estää alkuperäisen tuotantoalahakemuksen. On muistettava että järvi on vasta toipumassa kaivostoiminnan aiheuttamista päästöistä.

Hakemuksen mukaan järven tila on tyydyttävä uusimman luokituksen mukaan. Sen pitäisi siten olla hyvässä tilassa viimeistään 2027. Hanke ei toteutuessaan tue tuota tavoitetta. Hakija on nyt jo pilannut Kalliojärveä merkittävästi. Kalliojärven tila tulisi arvioida tarkemmin, jotta sen ekologinen sietokyky tunnistettaisiin **ennen puhdistusjärjestelmien valintaa (ojasto vaatii välittömästi kuitenkin ojakatkoja, ojataskuja ja esim. laskeutusaltaita).**

Koska turvemaata on muokattu poikkeuksellisen paljon lyhyenä aikana, tulee ratkaisujen perustua **hakijan kustannuksella vedenlaatumittauksiin.** Kalliojärven sedimenteistä on tunnistettavissa myös kaivoksen vaikutus. Eri päästöjen, ml. metsäojat ja muu hajakuormitus rasittavat jo liikaa

Kalliojärveä.

Paikallisten mukaan Kalliojärven ympäristössä ja itse järvessä on runsaasti luonnontilaisia lähteitä. Paikalliset asukkaat ovat arvioineet, että lähteiden veden alkuperä on lähtöisin Tulponsoilta, joka sijaitsee selvästi korkeammalla kuin alueen lähteet. Hanke saattaa toteutuessaan merkittävästi vähentää Kalliojärven alueen lähteisyyttä. Tämä asia tulisi selvittää ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaisten vaikutusten ennalta-arvioimiseksi. Tulponsoiden kuivattaminen pitää keskeyttää ja mitata mittakaivojen avulla pohjavesivirtaamia.

Iisalmessa 6.5.2018

Jarmo Yliluoma
puheenjohtaja

Kai Jäderholm
taloudenhoitaja